

LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 73.

V petik 12. Kimovca.

1851.

Povabilo na naročbo.

S prvim dnevom maliga serpana tekočiga leta se začne nova naročba na časopis „Ljubljanski Časnik.“

„Ljubljanski Časnik“ izhaja vsak teden dvakrat in sicer vtorik in petik. Predplačuje se za četert leta 1 gold. 30 kr. če se časopis v tiskarnici Jožefa Blaznika prejema. Plačilo za pošiljanje po cesarski pošti zneso pa za četert leta 1 gold. 45 kraje, Dopisi naj se pošiljajo v tiskarnico Jožefa Blaznika.

Pisma, v katerih se naročnina pošilja, se morajo po novih postavah frankirati.

V Ljubljani 11. septembra 1851.

Dragolin Melcer, odgovorni vrednik.

Založnik in tiskar Jožef Blaznik.

Vradni del.

9. septembra 1851 je bil XLIV. del, III. tečaj deželni zakonika in vladniga lista izdan in razposlan, ki zapopade:

Spisek od c. k. kupčijskega ministerstva 14. Julija 1851 podeljenih izklenivnih privilegij. — Razpis kupčijskega ministerstva 12. Julija 1851. Podaljšanje pooblastljenj. — Razpis c. k. kupčijskega ministerstva 17. Julija 1851, Prenešenje Ferd. Schleeove privilegie na Ignacia Wertfeina. — Razpis c. k. kupčijskega ministerstva 21. Julija 1851. Podaljšanje Dr. Franc. Spitalerjeve privilegie. — Razpis c. k. kupčijskega ministerstva 23. Julija 1851. Ugasnjenje privilegij. — Ukaz c. k. ministerstva notranjih opravil 6. Avgusta 1851, s katerim se naznani pogodba c. avstrijsanske in kr. bavarske vlade zastran stroškov za pokopovanje državljanov obeh strani. — Razpis c. k. denarstvinega ministerstva 7. avgusta 1851, zastran postavljenja osrednega taksnega urada na Dunaju in zastran izmere in poberanja taks sploh. — Razpis c. k. ministerstva za pravosodja 10. Avgusta 1851, s katerim se razglasi najvišji sklep 30. Julija 1851, ki suveronskemu knezu Liechtensteinskemu za njega in rodovino njegovo, ter udom hiše Bourbonske stareje verste sodnijsstvo najvišjega dvornega maršalstva dovolili. — Okoljni ukaz c. k. denarstvinega deželnega vodstva za Štajarsko, Koroško in Krajnsko 12. Avgusta 1851. Predpis (zavoljo valutnih razmer) zastran obcoljbe pri vstopu blaga v lombardo-beneško kraljestvo namenjenega, ki je colu podverženo, posebno vsakterega cukra.

Nevradni del.

Od vseslavjanskega književnega jezika.

Nekteri pravijo, da naj bi bila staroslovensina vseslavjanski književni jezik. Pa staroslovensina je mrtva, nje slovniška pravila so nam znana, kakor pravila latinsine ino gregovšine. Kaj nam pomagajo pravila, ktera so nektera v tem, druga v drugem, tretja pa v nobenem narečji rabljena. Staroslovensina menda tudi nekdej ni bila vseslavjanska. Kakor Francozi, Italijani ino Španjoli nekdej per vstanovljenji svojih književnih jezikov niso skušali latinsine obujevati, tako tudi nam kaj tacega per staroslovensini ne kaže. Če bi jo hotli Slavjani za svoj vseslavjanski književni jezik rabiti, bi skoz to postali vsi v književnosti novinci. Med osemdesetimi milioni Sla-

vjanov bi jih bilo kak tisuč, kteri bi staroslovenska pravila vedili, družega bi ne bilo pa še nič. Kako pomankljivi so pa staroslovenski slovarji! — Kaj bomo torej ovinkov iskali, rosko jih govori kacih tri in trideset milijonov, rosko je naj bolj podobno staroslovensini, rosko naj bo tudi nas vseslavjanski jezik. S tem bomo imeli koj bogato književnost in podpurnjo enega največih narodov. Z roskim zamoremo koj s književnostjo bogati med omikane neslavjanske narode stopiti. Kar alfabet tiče, naj Rosi pišejo kirilico, ktere so navajeni, drugi pa pišimo z latinskimi čerkami, kakor nam je g. Podlpski v 69. listi Časnika svetoval. Marsikaj bo per roskem jeziku kot pri vseslavjanskem opustiti, marsikaj dostaviti, in olišpati, pa to se vtegne sčasama zgoditi. Staroslovenskega merliča nikar starošinata ne volimo. Veliko bi se vtegnilo v tem obziru govoriti; pa nekoliko je bilo že rečenega, nekoliko vtegne pa še rečenega biti. Ta sostavek pa zato pišem, da ne bodo Ilirci, Čehi, Poljaki ino Rosi mislili, vsi Slovenci želimo staroslovensino v vseslavjansino povzdvigovati. Poženčan.

Austrijansko cesarstvo.

Krajnska.

Iz Ipave 5. sept.—d—. Včeraj smo pokopali gospod Vertovca. Čeravno je blo vreme prav slabo, ker je zraven dežja tudi še burja nagajala, se je bla vender silna množica ljudi sošla, rajnciga na njegovi zadnji poti spremi. Menim, da iz Šembiske soseske ga, zunej tistih, ki od doma ne morejo, nobeniga ni blo, kteri bi bil opustil, leto poslednjo čast skazati svojimu nekdejnimu duhovnimu pastirju, očetu in dobrotniku. Pa tudi iz Terga in od družih krajev naže okoljice je blo viditi obilo znancov, prijatlov in spoštovavcov rajniga; ja, pokazalo se je očitno iz obilniga števila, in žalostnih obličij pričujočih, kako Ipavska dolina globoko občuti, da je z gosp. Vertovcovo smertjo zgubila za nje blagor nar bolj vnetiga sinu. Okolj dvanajstih opoldne, potem ko so vse duhovne opravila po mrtvih ble končane, je černa zemlja zagernila v svoje krilo njegovo truplo, med tim ko je burja tužne glasove petja na grobu nesla prot jugu, tamošnim bratam oznanit, koljka zguba, je Slovenio zadela. Naj mirno počiva!

* Tretja porotna obravnava tretje porotne seje v Ljubljani.

28. in 29. avgusta 1851.

Tudi pri tej seji se je v uboju obravnovalo,

kterega je bil Simon Nastran iz Vodice, Kamniškega okrajnega poglavarstva obdolžen.

Simon Nastran, po domače Kapovec, neoženjen, 23 let star sin kajžarja iz Vodice, ki se je z zdravljanjem živine preživel, je bil 26. januarja popoldne t. l. v kerčmi pri županu. Bila je nedelja. Pil je z 56 let stariom Antonom Burgerjem in se proti 7 uri zvečer z njim in sicer mirno in brez znamenja kakega sovraštva iz kerčme podal in oba jo zavijeta po cesti, ki pelje skoz Vodice, domu. Takrat stoje na cesti trije fantje: Luka Jeraj, Juri Galjot in Gasper Jerovšek ter se pogovarjajo in slišijo že 100 stopinj proč Simona Nastrana vriskati, vpiti in kleti.

Kmalu nato slišijo kol odlomiti in Simona Nastrana zavpiti: „Ti si Burger, le počakaj, prekleti stavec, ti bom že pokazal,“ in nato čujejo nekoga biti. Uderejo se toraj na mesto proti kajži Matevža Šimencovega, po domače Koternika, in ko pridejo tje, vidijo Simona Nastrana čez polje leteti. Tudi lastnik hiše, Matevž Šimencov je slišal pred hišo vpitje, pomoli glavo skoz okno in vidi, kako mož v kožuhi z kolom ali polenom proti gnoju, ki je ležal na kupu pred hlevom, maha. Vendar, ker je bila noč tamna, ni spoznal nobenega. On vpije skoz okno: „Stoj, kaj delaš?“ vendar on ne neha pretepati, dokler da Matevž Šimencov še bolj vpije in hoče vun iti. Nato skoči ta mož čez gnojnico in skoraj pade, pusti potem pretepatlo kake tri stopinje proč in skoz vert uteče.

Matevž Šimencov vzame na to luč in gre s svojo ženo pred hišo, kjer so že poprej imenovani fantje stali. Na gnoju najdejo starega Antona Burgerja, ki je le stokal, in na vprašanje, kdo da ga je tepel, ni odgovoril. Nekoliko proč najdejo pretepatlo. Antona Burgerja domu spravijo, pa ni mogel povedati, kdo da ga je pretepal.

Ko drugo jutro sodniška komisija ranjenega pregleda, pove, da ga je nek človek napadel in po glavi in trebuhu tako pretepal, da se ni nič zavedel. Koj potem umre.

Zdravniki izrečejo, da je Simon Burger zavolj ran na desni strani glave moral umreti.

Simon Nastran, ki so ga še tisti dan zaperli, obstoji, da se je na poti z Antonom Burgerjem sperl, taji pa, da se je z njim pretepal pred Koternikovo hišo in da ga je smerno ranil.

Deržavni pravdnik je bil sam pričujoč, zagovornik je bil dr. Ovjač.

Porotniki so bili vprašani:

1. Je zatoženi Simon Nastran, po domače Kapovec, kriv da je, 26. januarja t. l. zve-

čer po 7. uri blizo Šimenceve, po domače Koterlikove hiše v Vodichah Antona Burgerja, sicer ne z namenom, ga vsmeriti, vendar s hudobnim namenom z gladkim pretepalom tako pretepal, da je moral zavolj teh ran umreti, in da je drugi dan zares umrl?

2. Je zatoženi to delo v pijanosti, ktere ni mislil za to porabiti, doprinesel?

Porotniki odgovore na prvo vprašanje „da“ z dvanajstero glasov, na drugo „ne“ z dvanajstero glasov.

Nato je sodništvo zatoženega na pet let v teško ječo obsodilo.

• Četerta javna obravnava tretje porotne seje v Ljubljani

1 septembra 1851.

Predmet te obravnave je bila zatožba c. k. državnega zastopnika zoper Jožefa Jakel-a iz Krajske gore, zavolj hudodelstva tatvine.

Iz zatožbenega spisa se sledeče vidi:

Jožef Jakel, po domače Križnikov Jaka, 17. let star kmetiški fant iz Krajske gore, zapusti poletni preteklega leta očetovo hišo, in se poda za dervarja na Koroško, kjer se je vendar igri udal, in večidel svojih denarjev zaigral. — Ko nima več denarjev, se spel domu poda, si pa ni upal, ko pride v Krajsko goro, med svojce iti, ampak gre natihoma na hlev, kjer eno noč in en dan ostane brez da bi bil kaj jedel.

Ko druga noč pride — bilo je 25. junia 1850, — vstane in se poda v hišo Gregorja Koširja, po domače Rogárja, kjer zunajna vrata hišne veže odpre, notrajna pa so bila odperla. Skoz ta stopi v vežo, kjer je imel zidarski mojster Stefan Kvaj, ki je bil takrat v Krajski gori, dva mernika turšične moke, ki je bila vredna 5 gold. 20 kr. Jožef Jakel vzame vrečo in jo blizo hiše skrije. — Od tod se poda k hiši Blaža Mraka, po domače Birta, kjer najde odperla vrata, stopi v vežo in vzame iz kuhinje eno ponvo, ki je bila vredna 30 kr.

Od tod gre k hiši bratov Jerneja in Valentina Pečarja, kjer skoz okno noter pride in iz nezaperte izbe vzame več lovskih priprav ki so bile vredne 12 gold. 48 kr.

Vse te reči nese Jožef Jakel potem pol ure proč od Krajske gore skrit za Kumlahe. Blizo ondi globoko v graben v veliki komaj dovidljivi pečini si napravi stanovanje in postljo, ktero je iz dil skupej zbil, drevesa so jo dobro zakrila.

Po noči od 27. na 28. junija se spet poda v Krajsko goro in k hiši Gregorja Koširja, kjer zadnja vrata, ker so bila slabo zaperta odpre in v nezaperto izbo pride, kjer je spala Mina Košir in nje mala otročiča. Tu najde na mizi ključ v klet, ga vzame, klet odpre in iz nezaperte skrinje vzame dva hleba sira, vredna 6 gold. 15 kr., ki sta bila zidarja Kvaja; nato se spet v svoj berlog poda.

Po noči od 28. na 29. junija 1850 ukrade iz nezaperte hiše Jožefa Šimnovca v Krajski gori dve cesarke puški, vredne 6 gold. 30. junija t. l. se z bratom Janezom snide, ki mu pove, da je znano, da je on vse te reči ukradel, in mu je rekel, da naj zavolj tega domu pride in se sam okrajnemu sodništvu v Krajski gori izroči. — 3. julija t. l. pride zares k okrajnemu sodništvu v Kamno gorico, kjer obstoji, da je sir Kvaju ukradel, ob enem pa razodene, da ga je vskok Adam Hlebajne zapeljal.

C. k. okrajno sodništvo ga je potem proti tem, da je obljubil, se ne iz Krajske gore umaknuti in da je njegov oskerbnik Blaž Jakel zanj dober stal, na prostem pustilo; stanoval je potem pri bratu Janezu v Krajski gori.

Po noči od 7. na 8. avgusta t. l. se je hotel Jožef Jakel k dekli kerčmarja Franceta Kramarja, po domače Tominca, v Krajski

gori splaziti, ki je navadno na skednju spala. Ko pa v skedenj pride, najde namesto deklice, kerčmarja Franceta Kramarja in njegovo mater, ki sta, ker so hišo zidali, se pred nekaterimi dnevi sem preselila. Jožef Jakel preišče obleko spijočih in najde v obleki Franceta Kramarja 1 goldinar v denarnih listkih in flikah in majhini ključ in v njegovih hlačah kakih 30 kr. v krajcarjih in groših, potem nož, vreden kakih 30 kr. V obleki Marije Kramarjevi pa najde 20 kr. v denarnih listkih. To vzešši se poda iz skednja, stopi potem skoz okno v pivnico Franceta Kramarja, pride iz nje v vežo in pride od tod v drugo izbo, kjer je klapec Franceta Kramarja, Martin Makovic za čuvaja spal. Tu odpre neko shrambo s ključem, kterege je našel v obleki kerčmarja, in vzame iz nje škatlico, v kterej je bilo denarja za 306 gold. in 28 krajc. — Ko Jožef Jakel denarje iz škatle vzame, jo verže za skednjem Franceta Kramarja proč in vzame še sekiro, vredno 30 kr.

Pa vse ga sodi, da je on to tatvino doprinesel, kakor tudi vse druge. To in pa okoljšina, da se je Jožef Jakel, svoji obljubi pri c. k. okrajnem sodništvu v kljub, ponoči okrog potepal, je primoralo okrajno sodništvo ga v pomirenje ljudstva, c. k. okrajnozborni sodni v Radolco izročiti; peljal ga je tje sodniški hlapec Mihel Durst.

Na poti med Koroško Belo, in Studencem najde Jožef Jakel priložnost sodniškemu hlapcu v gojzd uteči in se na Koroško obrniti, kjer se je več dni krog Beljaka potepal.

Po noči od 14. na 15. septembra pr. l. pride v Podkoren, kjer iz zapertiga mlina mlinškega najemnika Jurja Sluga 2 vreči moke, v vrednosti 8 gold. in 40 kr. ukrade.

21. septembra 1850 zvečer se raznese po Krajski gori novica, da je Jožef Jakel pri bratu, in nanagloma se podasta sodniška hlapca s hlapcem županije tje, ki najdejo Jožefa Jakelna na hlevu skritega in ga vjamejo. — V tej hiši, kakor tudi v skrivališčih Jožefa Jakela v Veliki pišenci, za Kumlahom in v Križnikovih robeh najdejo po noči, ko so ga ujeli mnogo ukradenih reči, posebno denarja Franceta Kramarja.

23. septembra pr. leta peljejo Jožefa Jakel-a v Radolco, kjer je vse obstal, kar je ukradel in sicer vsega skupej za 347 gold. 31 kr.

Glavna obravnava ni nič novega pokazala. Zatoženi je vse s solzami obstal.

Gospod državni namestnik potem tirja, da naj se zatožene, kriv tatvine za tacega spozna.

Gospod dr. Dragotin Wurzbach omeni zljajšajoče okoljšine.

Potem se da porotnikom 8 vprašanj, na ktere so „kriv“ odgovorili.

Na podlagi tega izreka obsodi sodništvo zatoženega na osemnajst mesecev v teško ječo.

* Po dopisu gosp. ministra znotranjih zadev 4. Avgusta 1851 št. 3902 je bila dogovorno z c. k. vojaškim ministerstvom napravljena storjena, da za tiste brambovec, kateri bi po 12letni službi svojo slovo vzeti mogli, pa, ker imajo potrebne lastnosti, neposrednje iz djavne armade v deželno žandarmerijo stopijo državni zaklad prvo masno vlogo da, da dalje ta vgodnost tudi tisti brambovec zadene, ki so že slovo vzeli, pa se pozneje za vstop v žandarmerijo voljne pokažejo in oglasijo, tode le, če se zastran njih obnašanja v brambovski službi kakor tudi sicer nič taciga njih-nimu vstopu v žandarmerijo na pot ne postavi.

Primorska.

23. avgusta je v Grabovici, Križu in Sesanu stekel pes voznika, dve ženi, tri otroke in tri druge pse uklal in se je potem zgubil.

Horvaška.

* „Narodne novine“ pišejo: Pregled stanovništva leta 1851 na Horvaškem in Slavonskem leži pred nami.

V 20 okrožjih, 9 mestih, 12 predmestjih, 47 terjih, 2,967 selih, 53 samotnijah, 103,337 hišah stanuje 868,456 duš, med njimi je 434,449 moških in 434,007 ženskih. Teh je na Horvaškem 608,426 in na Slavonskem, to je samo v osečki in požeški županiji 260,030 duš.

Ti broj nam dovolj pokaže, kako smo se preverili v našem pričakovanju, ker smo menili, da ima Horvaška in Slavonska naj manj 900,000 prebivavcev. Vzrok temu je gotovo velika zguba let 1848 in 1849, ko so se Horvati in Slavonci zbrali pod carske zastave, katerih je mnogo v vojski smert storilo, mnogo pa po bolnišnicah pomerlo. Toliko je gotovo, da povsod pomanjkuje delavnih rok, da so veliki prostori v naši domovini še neobdelani in da se skopstvo dan na dan bolj pomnožuje. O fabrikah in delavnicah še govora ni. Zemlja naša, ako izvzamemo te dve ali tri zla leta, je dovolj plodna, rodi vsake sorte zeliša, da jih sama zemlja ne izgadi in v tisto podobo ne pretvori, kakor jih iz drugih deželj dobivamo, se razume. Obilniše stanovništvo in dobre ljudske šole bi naj ložeje temu zlo v okom prišle in na junaške noge postavile poljedelstvo naše toliko krasne, od narave toliko blagoslovljene, pa od lastnih prebivavcev toliko zanemarjene i zapuščene domovine. To je naravno, da bi se pozneje obertnija dvignula, ker naš narod ni lako glup, kakor mnogi mislijo, pred drugim je pa treba ga podučiti in spodbosti, in učinil bo čudeža.

Na vsako vižo je živa resnica, da povečano stanovništvo večjo marljivost na poljedeljstva oberne, obertnost kjer je ni, razvija, in tako k občem blagostanju naj več pripomore; prav pa je, da se preišče, zakaj da se stanovništvu pomanjšuje in kaka sredstva da so, temu zlo uskočiti?

Ravno tako slabo nas razveseljujejo listi, v katerih je živina popisana. Po celem Horvaškem in Slavonskem je samo 138,663 konj, 212,810 volov, 263,365 krav, 253,499 ovac, 522,125 prešičev, 1,393 oslov.

Ljudstvo, ki njive in polja tako rekoč za silo obdeluje, in delavšnice le po imenu pozna, bi zamoglo, ker ima lepe, prostrane travnike, saj dovolj živine rediti, ki bi siromake redila, vidimo pa, da na 4—5 ljudi le ena krava pride, ker so zgornjemu načunu tudi teleta prišteta.

Toliko za zdaj, želimo pa se še kdaj na to obrniti, da se pravo stanje narodnega stanovništva in poljedeljstva natanjko razjasne in visoka vlada v vsem overi, kar nam je potreba, da bodo za ljudske šole skerbela i nam lepšo prihodnost pripravila.

Avstrijska.

1. avgusta je c. k. ministerstvo denarstva carski ruski vladi prvo treh izplačev za pomoč v letu 1849 z 1,796,230 gold. izplačalo.

* Da se v tistih primerlejih, ko se proti obsodbam k smerti, od porotnih sodnij izrečenim, pritožba ničnosti poda, obsojencu jako mučno odlašanje odstrani, ktero pri overženju pritožbe ničnosti iz tega vstane, da mora najvišja in overžna sodnija spise še le deželni sodnii nazaj poslati, ki se ji pozneje, kakor §. 349 r. k. pr. 17. Januarja 1850 št. 13 derž. zak. t. l. velevata, zopet podajo, da se na dalje Njegovemu c. kr. Veličanstvu predlože, spozna ministerstvo pravosodja za dobro zavkazati, da imajo v prihodnje deželne sodnije s pritožbami ničnosti zoper obsodbe k smerti ob enem tudi mnenje porotne sodnije, ki ga ona po §. 349 r. k. pr. precí po obrav-

navi sostavi, predlagati, državni pravdniki pa ob enem svoje dotično izrečenje (izustek) posebej c. k. najvišji in overžni sodni podatki, in ta (overžna) sodnija bode, ako pritožbo ničnosti zaverne, spise s svojem mnenjem, ali bi bilo obsojenca pomilostiti ali ne, po zapovedi cesarskega ročnega pisma 14. Januarja 1851 ministerstvu pravosodja pošiljala.

* Denarne potrebe za leto 18^{50/51} so ravno iz državne tiskarnice prišle. Potrebe se pokaže za 277,029,527 gold., in sicer za državni dolg 61,039,092 gold., za dvor 4,900,084 gold., za državno svetovavstvo, državni zbor in državno sodništvo 600,000 ministerko svetovavstvo 136,810 gold., ministerstvo zunanjih zadev 1,692,265, ministerstvo notrajnih zadev 25,300,518, vojaštva 103,362,606, denarstva 20,227,747, pravosodja 18,000,000, uka in bogočastja 4,916,776, kupčijo 33,786,755, kmetijstva 341,668, kontrolne vradnije 2,725,206 gold.

* „Const. Blatt“ piše, da se bo nova vladna podoba skoraj razglasila, ker je že izdeljana, ktero je ministerstvo in državno svetovavstvo tako pregledalo, da se zamore cesarju v poterjenje predložiti.

* Cesar je knezu Schwarzenberga zapovedal, da se ima v ministerstvih koliko je mogoče varčno ravnati.

* Knez Metternich bo teško več kdaj na Dunaj prišel, ker se zdi, da se tudi njegov konec bliža. On komaj še zamore iz svoje izbe in si je vsako obiskanje prepovedal.

* Stari kufreni denarji, ki imajo nakov od leta 1816, kakor so krajcarji, polkrajcarji in vinarji in tudi kufrene dvojčice od leta 1848 boje v vsih kronovinah, razun lombarško-beneškiga le še do konca grudna prihodnjiga leta veljali.

Česka.

Česki škofi so se namenili ministerstvo prositi, da bi se plača nižjih duhovnov vredila.

Slovaška.

Vladni komisar v Neustraškej županiji je nižjim vradnijam razglas poslal, katerem je naložil skerbeti, da se žganje pri Slovacih opusti, kar jih v omiki hudo zaderžuje. Tudi v nekterih drugih županijah se je tak razglas izdal.

Sedmograško.

Iz Sedmograškega se naznani, da se je hrib odtergal in naj lepša polja pokril, ljudje so zbežali in se na nekem hribu zraven vsedli čakajoči nesreče, ki ima še priti.

Galicija.

V Galiciji se je spet goveja kuga prikazala. Posebno v colkiewskem okrogu je že mnogo živine pocepalo.

* Judje v Galiciji žalujejo, ker je sklenjeno, da morajo judje prodajavnice v kerščanskih okrogih zapreti.

Lombardo-beneško kraljestvo.

V vojaški vaji Laški armade, h kateri tudi cesar pridejo, se bo v šotoriših od Verone memo Brešie do Milane 65,000 vojakov zbralo.

* V visjih okrogih se mnogo govori, da se bodo mesca oktobra v Milani knezi zbrali, in sicer: avstrijski in ruski car, kralj Pruski, Bavarski, Saksonski, Würtenberski, Hanoveranski, Neapolitanski in Sardinski, potem kardinal Altieri, kakor namestnik sv. Očeta in poslanec Schweize.

Tuje dežele.

Bosna.

Popotovanje papeževega poslanca po spodnjih donavskih krajih je veliko pozornost na Avstrijskem obudilo. Ondi je katolčanov čez 200,000. Duhovne zadeve so dozdej

franciškani preskerbovali in so mnogo zavolj tega preterpeli, lakot in žejo prestali. Eden zmed nju je apostolski vikar, vendar pa se je več razvad v katolsko cerkev vrinulo. Sliši se, da je papež že dalj časa mislil, ondi škofijo napraviti. Občna želja je toraj vstala, da bi bil djakovaški škof, ki ima že tako naslov bosniškega, za tacega izvoljen. Sliši se, da bo papež to željo spolnil. Ne dvomimo, da bi se turška vlada temu protivila. Tudi Avstrijski katolčani bodo gotovo tega veselili.

* Poslednje novice iz Bosne pravijo, da ni res, da bi Omer paša v Albanio šel, in da njemu kaj tacega še nikdar v glavo ni padla. Ravno tako tudi ni res, da bi Omer paša zoper Černogorce kaj namenoval. Seraskier se meni v Carigrad podati, popred hoče vendar še v Krajno iti.

Nemška.

Avstrijska vlada je za stavbo zveznih terdnjav Ulm in Rastadt, ktera bode 18,123,183 gold. stala, to leto 474,754 gold. podelila. K temu je dala še 35,015 gold. za ohrambo zveznih terdnjav Mainza in Luxenburga.

* Iz Frankobroda se sliši, da se ima nemško brodovje razpustiti.

* Kraljevič bavarski, Albert, dela priprave se na jesen na Gerško preseliti, ker je zvoljen za naslednika svojega brata.

* Würtenbersko vojaštvo je priseglo na vstavo odvezano.

Švajcarska.

škoda, ktero je povodenj v bernskem okrogu napravila, znese po vradnej cenitvi 1,050,000 frankov.

Francoska.

Vojaški minister na Francoskem je ukazal 40,000 novih vojakov nabrati. Do 30. septembra imajo skupej biti.

Več nemškim in angleškim mladim možem je francoska vlada iz Pariza ukazala iti, ker je to želja njih staršev bila, ker niso hotli vbogati, jih je policija čez mejo spremila.

* V Lionu na Francoskem so zagovorniki, ki so imeli zakletbe zatožene zagovarjati, sodno sobo naglo zapustili in tako zatoženi niso imeli zagovornikov. 16 njih je bilo za krive, 12 pa za nedolžne spoznanih.

Laška.

Potres v Neapolitanskem kraljestvu je malo mesto Baviile čisto razsul. Vse hiše so ali v razvaline padle, ali so se pa pogreznule. Že sedemsto trupel so iz razvalin zvelkli.

* Od jadranskega morja se piše v „Reichszeitng.“ Nikdo ne dvomi, da bi na Laškem mir in red bil. Ljubezni in prijaznosti ljudstva si ne moremo pridobiti. To je gotova resnica, in iz tega sledi, da ni družega storiti, kakor s silo vladati in Lahe s silo in ostrostjo v mejah državljanskih dolžnost držati. Na lombardo-beneško kraljestvo ima Avstrija po pogodbah pravico in ako bi se od Avstrije odtergalo, bi nobena vlada ne zamogla lastnega posestva obderžati. Zakaj tedaj Avstriji vedno velevalo, lombardo-beneško kraljestvo iz države odločiti. Avstrija je pa tudi sama revolucijo zmagala in ima toraj pravico zmagavca. Kar prosto ljudstvo zadene, se ne zmeni za to ali uno. Le med žlahtniki in bolj premožnimi ljudmi tli sovraštvo, posebno pa med učenim svetom: med zdravniki, pravdosredniki, pisatelji, učitelji. Ti ljudje so se Mazzinitovih ukov navzeli, in tudi po njih ravnajo.

* Govori se o pismu, kterege bo neapolitanski kralj v nekterih dneh vsim katolškim vladarjem poslal.

* V Rimu se je spet politiški umor pripetil. Vodja redarstva gospod Potiti je bil proboden na pragu svoje hiše.

Angleško.

V londonski razstavi je čudna postlja, ktere bi se zamogli spridom posebno tisti poslužiti, ki neradi zgoodej vstanejo. Pri postlji stoji ura. Če kdo to uro na tisti čas naravna, ko hoče vstati, se ob tem času postlja tako stegne, da tistega, ki v njej leži, na noge postavi; dalje spat, mu ni več mogoče.

Rusovska.

Kakor dunajski časopisi naznanijo, ni ruski car dovolil, da bi se bil zbor vseobčnega slavenskega jezika v Varšavi snidel. — O tej reči pa še nič vradnega ne vemo.

Turška.

Pisma iz Drinopolja pripovedujo, da je ondi velik ogenj vstal, ki je 1200 hiš pokončal.

Amerika.

V zlato deželo Kalifornijo se Kinezarji ali Kitajci zlo prezelujejo. Prišlo je nek v eni barki 300 mož, in med njimi je bilo 200 čelvarjev.

Azija.

Novice iz Bagdada pravijo, da je zmed 60000 prebivavcev kolera v kratkem 900 pobrala.

Ljubljanski novičar.

V petek 5. septembra je prišla cesarica Maria Ana v Ljubljano in se je 6. t. m. proti Dunaju podala.

* Iz Reke smo dobili gimnazialne periohe letašnjiga leta v ilirskim jeziku natisnjene pod naslovom: Mladež ces. kraljevskega gimnazie Rečke iz ponašanja i napredka u naucih na konac godine školske 1851 razredjena. Te periohe so napravljene, kakor so naše nekdanje periohe bile, v kterim so eminencih z velikim Uz (to je uzvišen), akcesiti z majhnim uz, prvi klas z 1, drugi z 2, tretji z 3 zaznamovani. Gimnazij ima 4 gramatikalne razrede, 2 pa humanitetna, kakor je pri nas po stari osnovi bilo. Iz tega se razvidi, da Reški gimnazij še ni po novi napravi vredjen. Razun ponašanja (Sitten) so nauki v imenovanih 6 klasih takole razdeljeni: V 2. humanitetnim klasu: 1) Nauk verozakona, 2) pesništvo i književnost latinska. 3) mitologia i povest starih Rimljanov, 4) matematika i zemljomerje, 5) povestnica kraljev in zemljopisje, 6) naravopisje, 7) narodni jezik; v 1 humanitetnim klasu: 1) nauk verozakona, 2) zborništvostvo i književnost latinska, 3) mitologia i povest starih Gerkov, 4) matematika, 5) povestnice kraljev i zemljopisje, 6) naravopisje, 7) narodnik jezik; v četertim gramatikalnim klasu: 1) nauk verozakona, 2) krasnorečje i književnost latinska, 3) računstvo, 4) povestnice kraljev i zemljopisje, 5) naravopisje i 6) narodni jezik; v tretjim gramatik. klasu: 1) nauk verozakona, 2) rečoslogje latinsko, 3) računstvo, 4) povestnice kraljev i zemljopisje, 5) naravopisje i narodni jezik; v drugim gramat. klasu: 1) nauk verozakona, 2) slovnica latinska, 3) matematika i zemljopisje, 4) povestnice i zemljopisje, 5) naravopisje i 6) narodni jezik; v prvim gramatikalnim klasu: 1) nauk verozakona, 2) slovnica latinska, 3) matematika i zemljomerje, 4) povestnice i zemljopisje, 5) naravopisje i 6) narodni jezik. Potem pride imenik učencov, ki so se izprašati dali „iz slobodnoga nauka jezika gerčkoga. — Skupno število gimnazialne mladezi v tem letu je bilo 77. V vsakim razredu so izverstvo zaznamovani tisti, ki so „nadareni“ bili, in za temi tisti, ki so se k tem „približali“. (Novice.)

* Cesar bi znal kmalo na Laško iti; že v seboto in nedeljo je šlo 77 zabojev v ti namen skoz Ljubljano v Terst.

Vladimir i Kosara.

(Dalje.)

Čeravno se je malo za take reči menil, i sanjarije najraji priletim ženkam pustil: ga to pot vendar grozno gane; zakaj tako živo je sanjali tako pomenljivo se možu zdi, ki je veliko gospostvo za prvo srečo štel, i vlado zgubiti se najhuje bal, da se nekake skerbi ne more ubraniti. Kmalo se izdajavca boji, i nevere svojih; kmalo ga tuje nasilje i zguba carstva po sovražniku plaši. Včasih se mu dozdeva, da mu Vladimir pogubo proti, i misli ga nahajajo, z njega smertjo svojo bojezen končati. Včasih se mu spet vidi, da zna pomemba tudi dobra biti, ali pa da je vse prazno bledenje možganov, ter jo iz glave izbija. Vender ga dvomenje ne zapusti: skerb, strah, nemir se polastijo duše, i v globoke misli so ga odsihmal, ki so okoli njega bili, zakopane vidili.

Jutro, ki ste ga Kosara i Bogodana odločile, začenja zoreti. Kako goreče pozdravi deklica zorne žarke, vseživnega solnca sladke posle, ki so jeli širje i širje nebeški obod zlatiti! Niso je najdlji v mirnem objemu sna; ampak že davno je čula, na blazini sede, i željnega serca gledala proti uzvodu. Besede si pripravljva i umetno spleta govor, s katerim bi očeta ganula, ter svobodo najljubšej duši na svetu sprosla. Marsikaj si vmišlja, se raduje, ko primero besedo najde, drugo premenja; i že naprej plahoto čuti, ki tako rada nekusnega prosca moti i posili se ji tresejo kolena, kri oserčeje teži. Al solnce razlije med tem svojo blagodejno luč po zbujenih krajinah, v radost ljudem i živalim. Povsod se vname živo gibanje, hvalnice v nebo done. V stanici Kosare je marljivo tekanje. Bogodana jo opravlja, služabnice prinašajo drage obleke, izbrano lepoticje, druge so na stražo postavljene. Vse se mudi. Ali dolgo je bilo treba čakati; zakaj Kosara je bila prezgodaj na nogah, car je pozno vstal. Kako leno, se zdi Kosari, da ure teko, i že se boji, da nebi čas obede zaželjene reči še dalje odložil! Al naenkrat priteče Bogodana veselega lica, ter oznani, da je car na gornem čardaku

sam. Kako zatrepeta Kosara na celem telesu, skoraj glas ji vzamejo te besede. Al ni je časa obirati. Od Bogodana i dveh družic spremljena stopa plahega serca proti čardaku. Car se začudi, ko jo zagleda; al ona se mu nizko priklone, ter gorečo poljubi belo roko. Čeravno razmišljen v skerbi, ki so ga iz sanj nadlegovale; zgine vender vse o tem pogledu, kakor temota pred lučjo. Z neskončno prijaznostjo, i nežno skerbjo praša drago hčerko za roko prijemši: „Kaj te pripelje, drago dete! danes k meni? Druge krati sim te jaz iskati moral, ako sim tvojega pogleda zazlelil, danas pa ti k meni prides? Česa pogrešaš v mojem gradu? Al ti je svila pošla, al nimaš zlata, i dosti dražih kamencov? Povej, da zdajci prinesiti ukazem, česar želiš, pa kaj se tako plaho treseš, ljuba hčerka i strahote bledeš? Al so te mar robinje razžalile; ali se ti je druga nesreča zgodila? Razodeni svojemu očetu; sej te imam vedno rad; i migoma ti bodi pomoč, tako mi moje carske oblasti!“ Ali Kosara pri teh besedah goste solze polijo, telesna moč jo zapuša, i malo, da se ne omahne. Car sam jo opera, ki je takole, trepečih besed, spregovorila: „O priserčni oče! slavni car bulgarski! Bojim se tebe le pogledati; kako bim s teboj govorila? Ničesa ne pogrešam, nikdo me razzalil ni; al žene me druga sila, ki je sama ne umem; Bog mi jo je mogel v sercu zbuditi! tēr sedaj tvoje kolene objemem i skute poljubljam: o dovoli mi prošnjo, s katero mi vse dovoliš; za Boga te prosim, za rajno mater mojo, i tvojo neskončno ljubezen do mene — zпусти Vladimira Petrislaviča. Kolikrat si me, dokler sim manja bila, na nožje vzel; si me demant svojega venca zval, i Boga molil, mi srečo dati, ti tebi moč, pravične moje želje spolnovati.“ O sedaj se ti prilika ponudi, dragi oče! naj lepša, in naj lažja: v enej vse želje mojega serca spolniti! Bodi milostiv! Vem, za koga prosim. Zoper-te se je bil; marsikomu bulgarskih junakov je dušo vzel; ali ktere oče, tudi ti, bi si enacega sina ne voščil? — toliko hrabrosti, tolike slave! I kako rad bo dobri Bog tvoje prošnje za prihodno zmago

„vslušal; ako tudi ti mene vslušiš, ter najhujšemu sovražniku naj vekšo dobroto storis! Ne goni me neuslišane spred sebe; zakaj žalosti bi me serce počilo, i kmalo bi se od tebe ločila v černo zemljo! Ali vslušis me! Bodi mi oče, i dokler bom živa, ti ne pozabim te dobrote! Vsako željo, preden jo izrečeš, ti bom spolnila, i nobena hči v celej bulgarskej zemlji naj ne ljubi očeta bolj go-reče od tvoje Kosare!“ Tada ga je hotla objeti, al silno se car zahudi nad njo: neumnico, podkupljeno jo psuje, i krute besede gromi. Al deklici se dela tema pred očmi, i padla bi bila, ako je ne beste družici v zveste roke vjele. Odpeljaste jo izpred carja, ki je gori i doli vihral i sam ne vedel, kako da mu je. Razmišlja, sanje stika, sumi, vse misli se mu križajo: kakor valovje, kader vihar nagloma s neba plane, ter vodene kope na skali razbija. Na levo i desvo urnih vertincov šumijo peneče vode; al od zadej rinejo druge brez mere i konca. Tako mu roji po glavi.

V samostanu svetega Vasilja je živel sihdob v Ternovu pobožen menih Stefan. Srebern las mu krije let trudno glavo: do pasa je se vsipala siva brada. Kakor svetnik, po kterem je ime dobil, je nedolžnost branil, se postil i molil. V mestu, i kamorkoli je njega ime seglo, je bil visoko spoštovan in česčen. Slovelo je od njega, da čudesa dela, da mu je Bog skrivne moči razodel, ter ga pomembo sanj učil. Tega se zdaj spomni car, i pošlje zdajci po-nj; zakaj le od njega je upal, da mu bude čudno zamotane dvombe razvozlat. Stefan pride. Car mu ponižno stopi naproti, mu poljubi belo roko, ter posadši ga na mehko blazino, mu tako začne govoriti: „Castiti oče! ne prasam vas pervikrat za svet; ne iščem pervikrat vaše pomoči; al, za Boga v nebesih! toliko potreben vašega razsvitljenja doslej še nisem nikdar bil! Nenadjane okolšine i prikazni, ki jih od Boga poslana cenim, mi pokoj motijo. Skerb za carstvo, strah za sebe i hčer me ob enem tareta. Zatoraj sim vas poklical, častiti oče! Zakaj večja modrost je vam od zgorej kakor sim vidil.“ (Dalje sledi.)

Odgovorni vrednik: Dragotin Melcer. — Založnik in tiskar Jožef Blaznik.

Vradni list št. 59.

Št. 7342. Oznanilo (160.) c 1

24. septembra 1851 med 10 in 12 uro dopoldne bo v vradni pisarnici ljubljanskega okrajnega poglavarstva dražba v zagotavljenju naturalij in služnih potreb za c. k. vojake v Ljubljani za čas od 1. novembra 1851 do poslednjega julija 1852 ali tudi do poslednjega oktobra.

Potreba je sledečih reči:

a)	1250 krušnih-	
b)	119 ovsenih-	
c)	14 mervenih obrokov a	8 ₰
d)	81 „ „ „ a	10 ₰
e)	143 slamnatih „ a	3 ₰
f)	120 vaganov oglja	
g)	100 liber lojenih sveč za zimo	
h)	100 „ olja in tahtov za lampe	
i)	120 vaganov oglja med poletjem	
k)	35 liber lojenih sveč	
l)	50 „ olja in tahtov za lampe	
m)	na četert leta 3500 slame za postlje 12 liber za obrok.	

Kdor je tedej voljen kaj tega prevzeti, se tedej povabi k dražbi na 24. t. m. v tukajšno vradno pisarnico, ker zamore bolj natanjke pogoje, ki se že zdaj zamorejo v vojaški pisarnici zvediti, pregledati.

C. k. okrajno poglavarstvo
Ljubljana 4. septembra 1851.

Glančig s. r.

Št. 7365. Oznanilo (161.) c 1

V zagotavljenju priprege na poti najema med vladnim letom 1852 v vojaški postaji v Ljubljani bo javna dražba pri tukajšnjem c. k. okrajnem poglavarstvu 9. oktobra 1851 med deveto in dvanajsto uro dopoldne, potem v zagotavljenju priprege na poti najema med vladnim letom 1852 v vojaški postaji na Verhniki pa 11. oktobra 1851 med deveto in dvanajsto uro dopoldne pri županu na Verhniki.

Kdor meni kaj prevzeti, se povabi na odločeni dan k obravnavi v Ljubljano in na Verhniko na odločeni kraj, in pristavi se samo to še, da je vsak, kdor kaj prevzeme, zavezan 300 gold. zagotovila vložiti pri komisii, kteri bodo za kavecijo ostali.

Drugi pogoji se zamorejo že zdaj vsak dan pri c. k. okrajnem poglavarstvu v Ljubljani med vradnimi urami, kakor tudi pri županu na Verhniki pregledati. Tudi v Ljubljani kakor na Verhniki se pismene ponudbe prejema, ki pa vender morajo do 10. ure zjutraj na dan dražbe komisii izročene biti, in sicer takole napisane:

Podpisani se zaveže priprego dajati za vojaško ljubljansko (verhniško) ostajo med vladnim letom 1852 kakor najemnik proti povernitvi ... kr. za konja in miljo in razun tega se zaveže dražbine pogoje v vsih zadevah natanjko deržati.

Taki ponudbi se ima odločeni vadium pr. 300 gold. ali v gotovini ali pa listek, da se je vadium pri kaki javni denarnici vložil, priložiti.

C. k. okrajno poglavarstvo
Ljubljana 3. septembra 1851.

Št. 2700. Oznanilo. (159.) c 1

Po naznanilu c. k. visjega vodstva za občenje od 29. pr. m. št. 9599/P boste od mesca septembra t. l. vsak mesec dve naravne voznji po parobrodih avstrijskega Llojda v Aleksandrijo, namreč:

- 10. vsacega mesca v zvezi v Bombaj-čerto, in
 - 27. vsacega mesca v zvezi v Kalkuto-čerto.
- Oba voznji se boste Korfu dotaknule. Čas vrnitve se ravna po dospelih britanskih brodih iz Indije in Sueca. Bombaj-brod dospe navadno 17 — 18, in Kalkuta-brod 7 — 8. v mescu v Suecu.

Parobrode iz jutrovih deželj spremljajo zdravniški čuvaji in v kontumaciji se bodo

deržali tako, da zamorejo potniki prispevši koj na suho zemljo stopiti, ako imajo dobre zdravniške spričebe.

To se s tem pristavkom sploh naznani, da se, ker se obe voznji za prepeljavanje dopisav rabijo, dopisave, ki se imajo po imenovanih parobrodih dalej poslati, vsakterikrat ob takem času pošlejo, da o pravej dobi v Terst dospe; in zavolj tega je potreba, da naj dalj tisti dan, predenj parobrod odjadra, v Terst dospe, to je 9. in 26. vsacega mesca.

C. k. pošno vodstvo.

Ljubljana 9. septembra 1851.

Hoffmann s. r.

Št. 8762. Oznanilo dražbe. (158.) c 3

Varazdinsko-križki graničarski polk s tem sploh naznani, da bo po ukazu poveljstva varazdinskega graničarskega polka od 16. t. m. št. 766 — 6. septembra t. l. ob devetih zjutraj v tukajšnjem brigadirskem poslopiju javna dražba za potrebne opravila dimnikarja in konjederca za leti 1852 in 1853.

Kdor za to prosi, ima kavecijo ali v gotovini ali v javnih obligacijah, ki se vender za več ne prejmejo, kakor poslednji borsni kurz stoji, vložiti, in sicer:

Dimnikar 200 gold.

Druge pogodbe se zamorejo vsak dan v stavbeni pisarnici med vradnimi urami pregledati.

Belovar 25. augusta 1851.

Gjurić s. r.
polkovnik.